

Universitätsbibliothek Paderborn

Antidota Apostolica contra nostri temporis hæreses

In quibus Loca illa explicantur, quæ Hæreticj hodie (maximè Caluinus & Beza) vel ad sua placita stabilienda, vel ad Catholicæ Ecclesiæ dogmata infirmanda ...

In Acta Apostolorum to. primus

Stapleton, Thomas

Antverpiæ, 1595

15. Qui in præteritis generationibus dimisit omnes Gentes ingredi vias suas.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39424

vertigine percuti meretur, qui diuinis Scripturis non ad veritatis doctrinam, sed ad propriam libidinem exsaturandam, nefarie & impie abutuntur, easque probrose contuprant.

15. *Qui in præteritis generationibus dimisit omnes gentes ingredi vias suas.*

Hæresum
hodie pro
gressus.

Horum temporum hæretici, quum ex-
tante hoc schismate in quibusdam
tantum Catholicæ fidei dogmatibus repre-
hendēdis, Christianorū hominū patientiam
tentassent, rerum successu elati, tantum sibi
tandem de illorum stupiditate & stultitia
pollicebantur, vt dicere & affirmare non
vererentur, vniuersam Christi Ecclesiā orbi
cognitam his adeo multis sæculis (sanè ab
ipso Apostolorum tempore) crassis admo-
dum erroribus implicatā, fœdis superstitioni-
bus immersam, à Deo penitus desertam
fuisse, & tam à vero Dei cultu quàm à tota
iustitia fidei penitus excidisse. Hanc puden-
dam & horrendam blasphemiam, quā æquis
animis, imò plausibiliter à leuissimis homi-
nibus, & cuiuslibet nouitatis auidis, excipi
vidissent; ad eius quoque quantumlibet ab-
furdæ & execranda sententiæ confirmatio-
nem, diuinas Scripturas, sicut ad cætera sua
placita omnia confirmanda, aliquo tandem
modo contorquere oportuit. Calvinus de-
xter in hoc genere si quis alius, promptus &
acutus,

acutus, egregium ad eam rem locum in his
 D. Pauli verbis inuenisse se ratus, accuratè
 illa & prolixè pertractat. Primum eorū vim
 hac arte dilatat. Quoniam (inquit) duo non par-
 ua erant obstacula incredulis, longa tēporis antiqui-
 tas, & cōsensus omnium fere gentium, utrumque hic di-
 runt Paulus & Barnabas. Si multis seculis erratum
 est (inquiunt) ac vagatus est mundus sine ratione &
 iudicio, ne ideo vobis minoris sit Dei veritas quum
 affulget. Nam quum aeterna sit, nec mutetur, minimè
 æquum est, longam annorum prescriptionem illi op-
 poni. Nihil plus patrocini in hominum numero esse
 contendunt. Non est, inquiunt, quod vos à recta via
 impediat totius mundi conspiratio. Inualuit omni-
 bus populis cecitas. Sed Deus nunc vobis illucet.
 Aperiendi igitur sunt oculi, neque in tenebris tor-
 pendum est, etiamsi in illis antehac demersi fuerint
 omnes populi. Hæc est dilatio & amplificatio
 Caluiniana illius parue Paulinæ sententiæ;
 quam ut pro vera ac legitima admittamus,
 nec in ea excutienda operam & oleum per-
 damus, videamus quid ex ea tota contra
 Catholicā Ecclesiā (ad quam quoquo modo
 vellicandam omnis semper eius accuratā
 disputatio collimar) bonus interpret colligit.
 Pluribus adhuc interiectis, ita tan-
 dem principale intentum concludit. Ita (in-
 quit) refellitur Papiſtarum cavillum, dum fieri non
 posse contendunt, ut Ecclesiam passus sit Deus tam
 longo tempore errare. Hæc est hominis hoc lo-
 co extrema impietas. Quia ante aduentum

Ecclesiæ
 vniuersa-
 lis interi-
 tum pro-
 bare con-
 tēdit Cal-
 uinus.

Collectio
 Caluini
 stultitiæ
 & demer-
 titæ plenā.

Filij

Mare. 1. Filij Dei in carnem, ante *Euangelium regni Dei*
 Ephes. 3. mundo pradicatum, antequam *medium parie-*
tem soluens fecisset vtraque vnum, duos condens in
semetipso in vnum noui hominem, faciens pacem, &c.
 Ioan. 10. antequam esset vnus Pastor & vnu *Ouile*, an-
 tequam pradicaretur in nomine eius *pœnitentia* &
 Luc. 24. *remissio peccatorum per omnes Gentes incipiendo a*
 Ephes. 4. *Hiernsalem*, antequam dedisset Apostolos, Pro-
 phetas, Euangelistas, Pastores, & Doctores ad adi-
 ficacionem corporis sui, donec occurramus omnes in
 A & 10. agnitione Filij Dei. Deniq; antequam acquisi-
 Philipp. 3. uisset Ecclesiam sanguine suo, vt omnis lingua con-
 Psalm. 2. fiteatur nomini eius, & haberet gentes heredita-
 tem suam, possessionem suam vsque ad ultimas ter-
 re, dimiserat Deus omnes gētes ingredi vias suas,
 vt nec antiquitas temporis, nec consensus
 omnium gētium prädicationi sancti Euan-
 gelij per Apostolos, Pastores, & Doctores
 facta quicquam præiudicaret; propterea, iu-
 xta impium & Atheum Caluinum, etiam
 post aduentum Filij Dei in carnem, post
 Euangelium regni mundo prædicatū, etiam
 post duos populos Iudzorum & Gentium
 in vnum corpus coalitum, etiam post vnum
 Pastorem & vnum totius mundi *Ouile* col-
 lectum, etiam post prædicationem pœni-
 tentiæ in omnes gentes, post datos Aposto-
 los, Pastores, & Doctores, qui corpus Chri-
 sti, quod est Ecclesia, ædificarent vsque ad
 omnium gentium cōuersionem, etiam post
 acquisitam Ecclesiam sanguine Filij Dei
 toto

toto orbe propagatam, his omnibus nō ob-
 stantibus, planè sicut prius, ita & postea, di-
 misit Deus gentes omnes ingredi vias suas, passus
 Ecclesiam suam tam longo tempore erra-
 re; vt post sexdecim iam penè secula contra
 Caluini Euāgelium nec antiquitas tempo-
 ris, nec consensus omnium gentium vel mi-
 nimum præiudicare debeat. An hac colle-
 ctione magis impium, horrendum, atque
 blasphemum aliquid dici potest? Aut quæ
 tandem alia blasphemia expectanda nunc
 est, quàm vt de reliquo dicatur, Christum
 non esse Christum? falsa esse omnia non so-
 lum quæ ille disertissimis verbis dixit, *Con-*
tra Ecclesiam meam porta inferi non praualebunt;
 & rursum, *Docete omnes gentes; Ecce, ego vobis-*
cum sum omnibus diebus vsque ad consummationem
seculi; sed etiam quæ de rota redemptione
 mundi que innouatione per illum facienda
 in locis iam citatis, tam multa, tam crebrò,
 tam perspicuè dicta sunt? Quòd si vsque ad
 Caluini prædicationem Deus passus est Ec-
 clesiam suam tam longo tempore errare, si-
 cuti ante Christi aduentum *dimisit omnes gen-*
tes ingredi vias suas; attende mecum (quæso)
 lector, & vide, cur etiam iam credamus per
 Caluinum Euāgelium tandem affulsisse,
 ac non porius adhuc aliud Euāgelium &
 aliam Euāgelij lucem expectare debemus?
 Cur non credamus tempus ignorantia, quæ
 per tot secula perdurauit, nostro quoque se-
 culo

Christia-
 nismum
 tollit dis-
 putatio
 Caluinia-
 na.

Matth. 16

Matth. 28

Hæreses
 hodiernæ
 ad atheis-
 mum du-
 cunt.

culo similiter adhuc perdurare? Aut cur hanc ignorantiam tot seculorum magis Caluini operâ extinctam credamus, quam Lutheri operâ, à quo Calvinus in rebus maximis & multis dissensit? vel cur vtriusque illorum magis quam Anabaptistarum operâ; vel etiam cur omnium illorum magis quam Tritheitarum, qui hodie tres personas & vnum Deû, item Antitrinitariorum, qui Christum esse verum Deum in Polonia & Transilvania fortissimè negant?

Aduerte igitur hoc loco & attende, Lector, hodierni schismatis apertam impietatem, quæ, nisi maturè caueas, ad Christum penitus pernegandum te rectâ perducatur. Ecclesiæ Christi per tot secula per tot gentes florentissimæ fulgor, in tot Scripturis & promissionibus tam Euâgelicis quam prophetis authoritas fundata, Lutheri oculos ita perstrinxit, animumque concussit, *vt nisi post maximam conscientie luctam, de hac Troia (vt ipse met scribit) triumphare potuerit.* Ea igitur triumphata, & hoc durissimo nodo dissecto, quum ab ipsis suis Euangelicis fratribus, Zuinglianis, contradictionem pareretur; Ecclesiæ authoritatem in illa causa Sacramentaria luculentissimam illis opponere non est ausus, sed ex solis Scripturis æquo Marte pugnare debebat. Extinctis Luthero & Zuinglio, & in hac pugna sacramentaria post Zuinglium Caluino, post Luthero-

Ecclesiæ
authori-
tas here-
ticos ho-
die variè
torfit.

In præfa-
tione ope-
rum suo-
rum.

Lutherum Ioachimo VVestphalo fortiter decertantibus, cœpit VVestphalus contra Calvinum Ecclesiæ Catholicæ consensum, quæ pro illo apertè stabat (inquantum reale corporis & sanguinis Christi præsentiam sustinebat) acriter vrgere. Istud ægerimè ferens Calvinus, his eum verbis coërcet: *Præfatur suo more VVestphalus, pro somnio me habere Ecclesiæ fidem. Miror autem cur saltem à Lutherò, quem ubique sibi magistrum iactat, non didicerit Ecclesiæ nomen parcius & modestius obtinere. Neminem enim ex Papistis hactenus video proteruius & magis effreni audacia fuisse Ecclesiæ titulo abusum. Hęc ille. Laudat Lutherum ab Ecclesiæ autoritate contra Sacramentarios temperantem. Excandescit contra VVestphalum eadem autoritate in eadem causa illum prementem. Rursum alibi: Barbare exprobrat VVestphalus nihil magis iniquum esse quàm de doctrina disputari tanto consensu recepta. Cui statim responder: Maiorene quàm transsubstantiatio, Missæ sacrificium, & prohibitio calicis? Ergo si obtimeat VVestphali censura, non sine sacrilega audacia Lutherus figmenta illa, quæ totius ferè mundi suffragijs recepta erant, conuellere ausus est. Hęc Calvinus, Ecclesiæ Catholicæ consensum VVestphalo in os regerès, quem ille Caluino in os obiecerat: quia vtraque videlicet secta à totius orbis Christiani consentiente doctrina nefariè discessit. Sed videamus nunc an quod in Lutherano Caluinus*

Luthera-
ni Calui-
num au-
thoritate
Ecclesiæ
premunt.

Defens. 2.
de Sacra-
mēt. pag.
1071.

Ibidem.
pag. 1080.

Calvinus
Luthera-
nos de
despecta
Ecclesiæ
accusat.

uinus ferre nō potuit, Christiani orbis consensum illi obijciēte, hoc in alijs horū temporum hæreticis, qui ab ipso Caluino discesserunt, ferre Caluinus potuerit. Valentinus Gētilis, Petrus Statorius, Paulus Alciatus, Georgius Blandrata, Gibrardus iureconsultus, Bernardinus Ochinus, Lælius Sozinus, omnes Geneuēsis scholæ discipuli, quibus postea in Transsiluania se adiunxerūt Gregorius Paulus, Lismannius Corycensis, & Frācisus Dauidis, primū Trithemitarum crassissimam hæresē docentes, authore Valentino Gentili, postea Samosateni & Arii hæreses renouantes, aut etiam Ariana hæresi deterius, eadem libertate qua primū Lutherus, postea Caluinus, omnem antiquitatis cōsensum in tam multis eorum nouis dogmatibus orbi obtrudendis contempserunt, illud vrgentes quod hīc Caluinus vrgendum docet contra longam temporis antiquitatem & omnium gentiū consensum, *Dimisit Deus omnes gentes ingredi vias suas*, ipsi quoque pari frōte contemnere non sunt veriti. Quare sicut Caluinus pro suis contra Ecclesiam dogmatibus exporrecta fronte scripsit, *nulla Conciliorum, Pastorum, Episcoporum nomina (quæ tam falsò obtendi quàm verè vsurpari possunt) nos impediunt, quo minus & verborum & rerum documentis moniti, omnes omnium spiritus ad diuini verbi regulam exigamus, quo probemus num ex Deo sint*; sic & isti Antitrinitarij

Institu-
tion. lib. 4
c. 9. num.
12.

trinitarij ac Tritheitæ omnium Concilio-
rum, Pastorum, Episcoporum nominibus
reiectis, ad diuini verbi regulam omnia exa-
minantes, suas nefarias hæreses, nec minori
quàm Caluinus pertinacia, tuentur. *Ego non*
nego (ait Franciscus Daudis) *veteres interpre-*
tes stabilire tripersonatum Deum: sed nobis nihil
cum illis commune. Soli Dei verbo adhærescimus.
Nolo (inquit Petrus Statorius) *in hoc mysterio*
vel tantillum à sacris literis abduci. Contra Ser-
uetum, horum omnium (vt videtur) paren-
tem ac principem, Ministri Tigurini con-
queruntur quòd *Athanasium, Augustinum,*
& alios Dei seruos eximios, illustratæ Ecclesiæ lu-
mina, Trinitarij, atque aded Atheos nuncupa-
bat. Idem Seruetus (si Caluino credimus)
adedò nemini veterum pepercit, vt omnes
dicat fuisse *cacos sophistas, Bestiæ ministros, man-*
cipia Antichristi, & Satanae præstigijs fasci-atos.
Ita quod sibi licere voluit primùm Luth-
erus cum suis Lutheranis, postea Caluinus
cum suis Geneuënsibus, non tam Zuinglium
& Tigurinos sequutus quàm astutè circum-
ueniens, vt pro dogmatibus fidei capitali-
bus circa iustitiam & salutem hominis Chri-
stiani, circa Sacramenta, circa totum exter-
num cultum, circa vniuersam Ecclesiæ hie-
rarchiam & policiam, penitus innouadis to-
tam antiquitatem cõtemnerent atque de-
spicerent; hoc & tantundem Seruetus pri-
mùm, posteaquæ alij prænominati hæretici

T sibi

Antitrini-
tarij con-
tra Calui-
num Ec-
clesiæ con-
sensum
despiciūt.
In Act. 2.
diei dispu-
tar. Alba-
na.

Beza epist.
16. p. 112

In epist.
ad Gene-
uenses.

In tract.
Theol. pa-
880.

In lib. de
seruo ar-
bitrio.

In com-
ment. ad
1. Cor. 3.

Cent. 2.
cap. 4. art.
de Inclina-
tione do-
ctrinae.

Instit. lib.
2. cap. 2
num. 9. li.
3. c. 3. n. 16
& c. 4. n. 1.
18. & c. 5.
num. 10.
lib. 4. c. 18
num. 11.

In praef.
in Com.
noui Test.

sibi licere voluerunt, pro abolenda Sanctis-
simae Trinitatis, Christiue Redemptoris
nostri Dei atque hominis fide. Scripsit Lu-
therus in causa liberi arbitrij asserenda pri-
morum seculorum Patres omnes cecutisse, imperi-
tissimos sacrarum literarum fuisse. Scripsit Me-
lanchtō Lutheri sodalis intimus: *Statis in-
itio Ecclesiae scriptores veteres obscurauerunt do-
ctrinam de iustitia fidei, & auxerunt ceremonias, &
finxerunt peculiare cultus.* Scripserunt Magde-
burgenses Centuriata, rigidi Lutherani, de
principio secundi seculi post Christum: *Ta-
met si haec & a Apostolis vicina fuit, tamen do-
ctrina Christi & Apostolorum non parum offusari
cepi. Multae enim monstruosae & incommode opi-
niones passim à Doctoribus sparsae reperiuntur.*
Hos sequutus Calvinus, in singulis dogma-
tibus controuersis *to am antiquitatem* veluti
anícula alicuius fabellam audacissimè reij-
cit: in quaestione de lib. arbitrio, de satisfac-
tione, de oratione pro defunctis, de sacrifici-
o Missae. Augustinus Marloratus, acerri-
mus Caluini discipulus, de primis in Eccle-
sia Patribus ita scribit: *Tanta fuit primis illis
Apostolis, Prophetis, Pastoribus, Doctoribus vi a
functis, fidelium Ministrorum Christi in toto orbe
inopia, ut pro fidei Pastoribus innumerati lupi graues
ac rapaces se in gregem Christi callide insinarent,
qui statim praecariis illis Ecclesiae Pastorum ac Epi-
scoporū titulis laruari, miseris oues sacro Dei pabulo
fraudarent, illiusq. loco fetidas quasdam & inanes
traditio-*

traditiones, quas ex putidis carnis prudentia
lacunis hauserant, in orbem inuexerunt, ac pro
oraculis haberi voluerunt. Hæc ille, ut reie-
ctis omnium veterum Patrum commen-
tarijs, suorum hominum nouas interpre-
tationes veluti Catholicam & Ecclesiasticam
(ut eas vocat) expositionem lectori com-
mendaret. In tota hac tam impudenti &
impia exceptione nihil se peccare aut Lu-
therus aut Lutherani, aut Calvinus aut Cal-
uiniani existimarunt. Atqui noui Trinitatis
& Arianismum, idem sibi licere non dubitantes, hoc
vno formali syllogismo contra SS. Trinita-
tis fidem depugnant: *Quæ doctrina in orbe recepta*
est post Christi in celos ascensionem, planè est falsa
& Antichristiana. Sed doctrina de vnitate in
tribus personis statim post Christi ascensionem fuit
in orbe toto recepta, & deinceps conseruata. Igitur
ea doctrina omnino falsa est & Antichristiana.
Maior propositio omnium Protestantum tam
Lutheranorum quàm Calvinistarum certum &
commune axioma est, ut eorum citata verba de-
monstrarunt. Ad quos accedunt in Anglia Pu-
ritani, quorum assertor & vindex primarius
Carterouitius disertè scripsit, meritò in suspi-
cionem vocandum esse, quicquid prima Ecclesia de-
finiuit. Sed & alibi affirmant Solis Evangelici
radios per Lutherum quidem feliciter exortos, nonnihil
apparuisse: Caluini autem opera alicuius eleuato to-
tum nostrum horizontem collustrasse. Nunc igitur,
si contra Lutherum aut Calvinum, eo-

Lib. 1. c. 1.

In 2. re-
plica con-
tra VVhit-
gift.
In defen-
VVhitgift
pag. 710.

rumque sectatores, nec longa temporum antiquitas, nec omnium gentium consensus quicquam valere debet, *quia dimisit Deus gentes ingredi vias suas*, cur tandem contra Tricheitas, Samosatonicos, notiosque Arianos, antiquitatis præscriptio valere poterit? Iam vero si nec contra illos valebit, quis non vider totam Christi fidem hac sceleratissima audacia penitus nobis eripi? Hoc igitur agit Caluini hoc loco commentarius, hoc agit antiquitatis Ecclesiasticæ & consentientis orbis Christiani contemptus, ut ab Ecclesia ad Lutherum, à Luthero ad Calvinum, à Caluino ad Beatiss. Trinitatis Christique Deitatis negationem, ab illa ad Mahometicam impietatem certis quasi gradibus Christiani homines abducantur. Exemplum habemus in Paulo Alciato, & Bernardino Ochino ad Mahometismum delapsis, ut Epist. 81. Beza testatur; & in Francisco Davidis, qui eò profecit, ut Christum venerandum vel invocandum prorsus negaret. Quo etiam execranda blasphemix nomine Matthæus Hamond in Anglia in ciuitate Nordouicensi flammis absumptus est. Hæc ad Caluini hoc loco detestabile toxicum non nihil aperiendum & explicandum, seduloque cauendum & fugiendum, paulò vberius dicere volui. Quæ adhuc his addi possent, alia data occasione (si Deus voluerit) accumulabimus.

Nunc,

Ecclesiasticæ antiquitatis contemptus ad Mahometismum ducit.

Epist. 81.

An. 1579.
Maij. 2.

Nunc, ut glossam suam planè impiam aliquo fūco probabilem lectori reddere coneretur, videamus. Nam vnde, inquit, fluxerunt ^{Caluini stolidi disputatio} gentes nisi ab arca Noë, vbi singularis quædam erat Ecclesiæ puritas? Posteritas etiam Sancti Sem vna cum alijs degenerauit. Imò Israël, selectum Dei peculium, ipse quoque ad multum tempus relictus fuit. Quare nihil mirum est, si Deus sub regno Christi eadem qua olim cæcitatæ pœna verbi sui contemptum vltus est. Vides, Lector, quam accuratè vniuersæ Ecclesiæ Christianæ cæcitatem & ignorantiam Caluinus probare vult, omnibus hæreticis quibus Ecclesiæ Christianæ doctrina aliquando displicebit, latam fenestram aperiens, & viam monstrans, qua illam audacter & liberrimè contemnant, nouamque sibi quisque, contra totius Ecclesiæ vnanimem & longissimè receptum sensum, doctrinam fabricet, hæresim adinueniat, sectam introducat. Atqui videre & aduertere homo impius debuit non frustra Christum mortuum esse, sed datū esse à Patre Christo, quod nec diebus Noë, nec posteris Sem, nec tali populo Israel datum fuit, ut propter meritum passionis eius, & quia humiliavit se ipsum factus obediens Patri usque ad mortem, exaltaretur in mundo, & omnis lingua confiteretur nomini eius; quia posuit pro peccato animam suam, videret semen longæuum; quod disperiat ei Deus plurimos, & fortium diuidat spolia, pro eo quod tradidit in mortem animam suam. ^{Philipp. 2. Esai. 53.} Videre & aduertere

- Luc. 24. rere impius debuit, oportere quidem Christum pati, & resurgere, & tunc predicari poenitentiam & remissionem peccatorum in nomine eius per omnes gentes: quia tunc data est ei omnis potestas in calo & in terra: sed ad quid? Eunt igitur predicate Euangelium omni creatura, docete omnes Gentes. Sed quam diu aut quo fructu? Ecce, ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummationem seculi. An talis aliqua promissio aut Noë, aut Sem, aut ipsi Israël aliquando facta est? Videre & aduertere impius debuit, Christum Redemptorem de sua Ecclesia in eius nomine propaganda singulariter affirmasse:
- Matt. 16. Porta inferi non praevalent aduersus eam. Videre tandem & recolere debuit ipsas veteres prophetias de Christi regno perpetuo, & nunquam in terris cessaturo. Sicut in diebus Noë istud mihi est, cui iuravi ne inducerem aquas ultra supra terram, sic iuravi ut non irascar tibi, & non increpem te. Montes enim commovebuntur, & colles contremiscent: misericordia autem mea non recedet a te, & fœdus pacis meae non movebitur, dixit miserator tuus Dominus. Imò videre & recolere debuit hic homo impius, quæ ipsemet contra similem Serueti impietatem, ex cathedra sua Geneuensi, pro Ecclesiæ Christi perpetuitate ex veteribus Prophetis, quia tum illi commodum erat, protulit. Dixerat Seruetus, spiritualem & internam Spiritus Sancti missionem, qua Christus arcano modo gubernat Ecclesiam, non addi continuo post Christum, sed ad renoua-

In refut.
errorum
Serueti
pag. 905.

renouationem nescio quam differri, donec aboleatur regnum Papæ. Hic respondet Calvinus: Interius ergo Spiritus regimen, quo verè testatus est Christus se mysticum esse Ecclesiæ suæ caput, penitus deletur à Serueto, ut instar Machometi, cum noua & prius incognita reuelatione, noui mundi instaurator surgat. An non id est, quicquid adeptus est gloriæ Christus, ex quo ad dexteram Patris confedit, exinanire? Neque enim ut sibi priuatum regnaret, in tantam conscendit altitudinem: sed ut Spiritus sui gratiam diffunderet, quam in cordibus suis certo fidei sensu reconditam agnoscunt fideles, licet visibilis non appareat. Diuturnum quod fingit Ecclesiæ è terris exilium non attingi: in quo Deum palam mendacij coarguit. Attendant lectores, atque ex hoc quoque loco discant, in refellendis Serueti erroribus me parcum fuisse magis quam cupidum. Ecclesiam fingit ab annis mille ducentis & sexaginta fugatam à mundo fuisse, ut calum illi exilium fuerit. Nos certè è splendidis sedibus eiectam facemur, sed ita ut electas à se reliquias admirabili gratia seruauerit Dominus. Alioqui mentitus foret, qui semper aliquem sibi populum in terra fore promissit, quamdiu sol & luna in cælo fulgebunt. Scimus quid passim de æterno Christi regno testentur Prophetæ. An eius sedem in cælis locant? Imò fore prædicunt, ut sceptrum eius è Sion procul Dominus ostendat, quo dominetur ab ortu vsque ad occasum, & eius hereditas sit terrarum orbis. Nunc ergo populo eum priuare quæ nomen eius celebret, perinde est, ac si abscissa eius parte, ipsum in calco mutilum includere teneretur.

Ecclesiæ
conserua-
tionem
contra
Seruetum
tuetur
Calvinus.

temus. Non enim frustra dicitur Ecclesia eius complementum: nec ea quidem Angelica, vel cœlestis, sed quam in hac mundi peregrinatione fouet, ac presidio suo tuetur. Itaque verè & prudenter Augustinus, nisi Ecclesie sue coniunctus sit Christus, non secum asferre quod illi à Prophetis tribuitur. Scit e iam alibi colligit, qui Ecclesiam interissee volum, iam non esse eius membra. Hæc cōtra Seruetum Calvinus. Ecclesie Christianæ perpetuitatem iuxta Scripturas propheticas agnoscit. Sed dū excipit à splendidis sedibus illā etē tā fuisse, & electas reliquias à Domino seruatas, visibilem Ecclesiam, quæ Pastores & Doctores suos conspicuos habeat, rursus homo impius negat. Ita rursus Christi dona, promissiones, & gloriam eius morti debirā euacuat. Sed & ante Christi aduētum sub ipso Noë, Sem, & quantumcumque idololatra Israël, suas in mundo reliquias Dominus seruauit: suos habuit Iobos, Abrahams, Elias, Danielles, Sibyllas, & sterilem illam, aliquam tamen, etiam inter Gentes Ecclesiam, ut alibi docuimus. Christus autem non solum Ecclesiam cōstituit nunquam interituram, sed & Pastores atque Doctores ei dedit: nunquam defuturos, sine quibus nec Ecclesia constare, nec Christi gloria propagari potuit. Quare aut Calvinus in eodem luto cum Serueto hæret, aut suammet impietatem hoc in loco refutauit. Sed sensit tandem ipse, & senserunt Calvinistæ postea, quam ad omnem

Calvinus
visibilem
Ecclesiam
negans
eam è me-
dio tollit.

Reliquias
seruatas
propiam
Christi Ec-
clesiam
non con-
stituunt.

nem impietatem & atheismum aperta ab illis ianua esset, dum Ecclesiæ Christianæ vniuersæ à tot seculis errores & ignorantias, non minùs impudenter quàm impietate assererent. De quo Beza in varijs suis epistolis acerbè conqueri coactus est, quæ alio fortè loco proferemus. Epist. 8. 18 & 81.

22. *Et cùm constituissent illis per singulas Ecclesias Presbyteros, & orassent cum ieiunationibus, commendauerunt eos Domino, in quem crediderunt.*

DOcet hic locus quæ esse debeat Ecclesiæ Christianæ politia, recedentibus ex hoc mundo Apostolis, quos immediatè Christus, vel expressa diuini Spiritus reuelatio (vt in Barnaba ac Paulo) ad prædicandum & docendum misit. Nempe non vt vel priuatus quisque ex lectione Scripturarum fidem sibi former ac fingat, vel ad fidei prædicationem & doctrinam quilibet quantumcumque doctus, aut à Spiritu (vt sibi videtur) motus & incitatus, se ipsum ingerat, vel denique vt ab illis fidei doctrinam populus accipiat, quos Princeps aut Magistratus loci ad docendi munus vocat (quibus omnibus modis Ecclesiasticam hodie politiam deprauarunt hæretici) sed vt *per singulas Ecclesias*, id est, per singulos populi Christiani cœtus, contubernia, vicinias, parochias,

T 5 (Eccle-

Ecclesiæ
Christi-
anæ poli-
tia.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

13.

14.

15.

16.

17.

18.

19.

20.

21.

22.

23.

24.

25.

26.

27.

28.

29.

30.

31.

32.

33.

34.

35.

36.

37.

38.

39.

40.

41.

42.

43.

44.

45.

46.

47.

48.

49.

50.

51.

52.

53.

54.

55.

56.

57.

58.

59.

60.

61.

62.

63.

64.

65.

66.

67.

68.

69.

70.

71.

72.

73.

74.

75.

76.

77.

78.

79.

80.

81.

82.

83.

84.

85.

86.

87.

88.

89.

90.

91.

92.

93.

94.

95.

96.

97.

98.

99.

100.

101.

102.

103.

104.

105.

106.

107.

108.

109.

110.

111.

112.

113.

114.

115.

116.

117.

118.

119.

120.

121.

122.

123.

124.

125.

126.

127.

128.

129.

130.

131.

132.

133.

134.

135.

136.

137.

138.

139.

140.

141.

142.

143.

144.

145.

146.

147.

148.

149.

150.

151.

152.

153.

154.

155.

156.

157.

158.

159.

160.

161.

162.

163.

164.

165.

166.

167.

168.

169.

170.

171.

172.

173.

174.

175.

176.

177.

178.

179.

180.

181.

182.

183.

184.

185.

186.

187.

188.

189.

190.

191.

192.

193.

194.

195.

196.

197.

198.

199.

200.

201.

202.

203.

204.

205.

206.

207.

208.

209.

210.

211.

212.

213.

214.

215.

216.

217.

218.

219.

220.

221.

222.

223.

224.

225.

226.

227.

228.

229.

230.

231.

232.

233.

234.

235.

236.

237.

238.

239.

240.

241.

242.

243.

244.

245.

246.

247.

248.

249.

250.

251.

252.

253.

254.

255.

256.

257.

258.

259.

260.

261.

262.

263.

264.

265.

266.

267.

268.

269.

270.

271.

272.

273.

274.

275.

276.

277.

278.

279.

280.

281.

282.

283.